

УДК 82-2:378.147.091.33.-027.22:792
DOI: 10.26565/2227-1864-2019-81-20

Роль театру в підготовці фахівців гуманітарного профілю

О. П. Чугуй

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії української літератури,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;
e-mail: chuhuj-taras@ukr.net; orcid.org/0000-0001-8051-8499*

Т. О. Чугуй

*кандидат історичних наук, директор Центру українських студій імені Д.І. Багалія,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;
e-mail: chuhuj-taras@ukr.net; orcid.org/0000-0002-4679-8543*

У статті проаналізовано одну із особливостей організації навчально-виховного процесу на філологічному факультеті – використання елементів театрального мистецтва під час викладання літературознавчих дисциплін та в позааудиторний період. Визначено основні способи взаємодії працівників театру та університету в освітній сфері – здійснення культпоходів, обговорення переглянутих вистав, створення аматорських гуртків, написання літературних сценаріїв, п'єс, рецензій, наукових статей і монографій про розвиток театру та драматургії. Проаналізована діяльність найактивніших організаторів аматорських театральних гуртів, керованих В. Савченком, А. Свашенко, О. Чугуєм, Л. Осмоловським, В. Свірським, їхні досягнення в сценічному втіленні п'єс класиків української та світової літератури. Висвітлена історія створення та функціонування студентських театрів – «Прозріння», «Дванадцять стільців», «Арабески» та інших, здійснення вистав за власними сюжетами про Г. Сковороду («Велике пророцтво») та В. Каразіна («Зрадлива доля»), про крах більшовицького тоталітарно-колоніального режиму та його наслідки («Замах на Чорта»). Підкреслена важливість об'єднання зусиль усіх відділень факультету для вирішення масштабних творчих проєктів, зокрема при колективному перегляді та обговоренні фільмів, знятих за мотивами художніх творів О. Довженка («Поема про море»), М. Шолохова («Тихий Дон»), а також при створенні першої університетської кіностудії. Наголошено на активній участі вихованців Харківського університету – Н. Забіли, О. Коломийця, Р. Полонського, А. Житницького, І. Перепеляка, Л. Томи та ін. в написанні літературних текстів для театрів, кіно і телебачення України. Визначена основна причина, що стимулювала перехід випускників університету (Ю. Станишевського, В. Савченка, В. Свірського, С. Олешко) на ниву театральної діяльності – тривале й ґрунтовне освоєння таємниць мистецтва Мельпомени в період навчання на філологічному факультеті. Доведена доцільність включення в навчальний план гуманітарних факультетів спецкурсу «Основи сценічного мистецтва», а в університеті – відкриття та функціонування стаціонарного студентського театру.

Ключові слова: театр, драматургія, аматорський колектив, вистава, освіта, учитель

А. П. Чугуй, Т. А. Чугуй. Роль театру в підготовці фахівців гуманітарного профілю

В статье проанализировано одну из особенностей организации учебно-воспитательного процесса на филологическом факультете – использование элементов театрального искусства во время преподавания литературоведческих дисциплин и во внеаудиторный период. Определены основные способы взаимодействия сотрудников театра и университета в образовательной сфере – осуществление культпоходов, обсуждение просмотренных спектаклей, создание аматорских кружков, написание литературных сценариев и пьес, рецензий, научных статей и монографий о развитии театра и драматургии. Проанализирована деятельность наиболее активных организаторов аматорских театральных коллективов, руководимых В. Савченко, А. Свашенко, А. Чугуем, Л. Осмоловским, В. Свирским, их достижения в сценическом воплощении пьес классиков украинской и мировой литературы. Освещена история создания и функционирования студенческих театров – «Прозрение», «Двенадцать стульев», «Арабески» и других, осуществление постановок за собственными сюжетами о Г. Сковороде («Великое пророцтво») и В. Каразине («Зрадлива доля»), о крахе большевистского тоталитарно-колониального режима и его последствиях («Замах на Чорта»). Подчеркнута важность объединения усилий всех отделений факультета для решения масштабных творческих проектов, в частности при коллективном просмотре и обсуждении фильмов, снятых за мотивами художественных произведений А. Довженко («Поема про море»), М. Шолохова («Тихий Дон»), а также при создании первой университетской киностудии. Акцентировано внимание на активном участии воспитанников Харьковского университета – Н. Забиль, А. Коломийца, Р. Полонского, А. Житницкого, И. Перепеляка, Л. Томи и других в написании литературных текстов для театров, кино и телевидения Украины. Определена основная причина, которая стимулировала переход выпускников университета (Ю. Станишевского, В. Савченко, В. Свирского, С. Олешко) на ниву театральной деятельности – длительное и основательное освоение тайн искусства Мельпомены в период обучения на филологическом факультете. Доказана необходимость включения в учебный план гуманитарных факультетов спецкурса «Основы сценического искусства», а в университете – открытие и функционирование стаціонарного студенческого театра.

Ключевые слова: театр, драматургия, аматорский коллектив, спектакль, образование, учитель

O. P. Chuguj, T. O. Chuguj The role of theatre in the training of students of Humanities

The article analyzes one of the peculiarities of organization of educational process at the Faculty of Philology, namely the use of elements of performing art in literary studies and extracurricular activity. The main ways of interaction between theatre and University in this field are visiting theatre, discussing plays, creating amateur theatres, writing literary scripts, plays, reviews, research articles and monographs dedicated to development of theatre and drama. It also contains the analysis of activity of the most prolific amateur theatres directors, these are V. Sashenko, A. Svashenko, O. Chuguj, L. Osmolovskiy, V. Svirskiy, their

success in putting plays by Ukrainian and world literature classic playwrights on the stage. This article covers the history of founding and directing student theatres in the plays "Epiphany", "The Twelve Chairs", "Arabesque" and others, directing their own plays based on works dedicated to H. Skovoroda ("The Great Prophecy") and V. Karazin ("Traacherous Destiny"), crash Bolshevik total-colonial regime and him consequence ("Attempt on the Devil"). The research makes an emphasize on the importance of mutual managing of large-scale creative projects, group watching and discussion of film adaptations of O. Dovzhenko ("The Poem about the Sea"), M. Sholokhov ("And Quiet Flows the Don") as well as on creating the first university-based film studio. The article also shows that as the students of the Kharkiv University N. Zabala, O. Kolomiets, R. Polonskyj, A. Zhytnytskyj, I. Perepeliak and L. Toma were active in providing the written literary basis for the theatres, cinema and television of Ukraine. The foremost determined reason of graduates of the University (Yu. Stanishevskij, V. Savchenko, V. Svirskij, S. Oleshko) dedicated themselves to theatre is long and thorough mastering the secrets of Melpomene's art during studying at the Faculty of Philology. We conclude that it is necessary to include in curriculum an extra course called "Basics of the Performing Art" for the humanitarian schools, as well as to open and manage student theatres.

Key words: theatre, drama, amateur theatre, performance, education, educator

Загальновідомо, що театральне мистецтво є невід'ємною складовою естетичного виховання учнівської молоді. Але в підготовці фахівців гуманітарного циклу його роль особлива. Спробуємо проілюструвати це прикладами із педагогічної практики викладачів філологічного факультету другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Інтенсивне використання театрального мистецтва в навчально-виховному процесі простежується вже в освітній системі античного суспільства. Не менш активно використовувалося воно також в епоху середньовіччя, найпоказовішим прикладом якого є функціонування т. зв. «шкільного театру».

Пізніше театр відокремився від навчального процесу, набувши статусу самостійного існування. Однак зв'язки театру з навчальними закладами, особливо вищими, збереглися як результат об'єктивної взаємозалежності та взаємодії. У цьому переконує історія становлення Полтавського і Харківського театрів. Так, перший з них, заснований завдяки активній участі І. Котляревського, незважаючи на високий, як на той час, рівень майстерності, проіснував лише чотири роки, не ставши стаціонарним через відсутність достатньої кількості глядацької публіки, основу якої завжди складала учнівська молодь, особливо вищих навчальних закладів, яких у Полтаві тоді не було. Харківський театр також перестав «періодично зникати» лише після появи першого на Слобожанщині університету.

На жаль, про їхню взаємодію ще не з'явилася вагома наукова розвідка. Автори цієї статті сподіваються, що вона може бути корисною для появи такої праці.

Нагадаємо, що існує декілька форм взаємодії театру і вищої школи: а) перегляд вистав з наступним обговоренням їх у стінах театру або навчального закладу; б) організація аматорських гуртків у навчальних закладах; в) написання і постановка драматургічних творів викладачами, студентами та випускниками університетів; г) рецензування театральних вистав викладачами і студентами; д) наукові дослідження драматургії та театру.

Зауважимо, що з-поміж чималої кількості факультетів університету з театром найбільше пов'язаний філологічний, оскільки вивчення і дослідження драматургії неможливе без знання таємниць мистецтва Мельпомени. Незважаючи на

те, що спілкування філологів з діячами театру не завжди є рівномірним, у зазначений нами період воно було досить інтенсивним.

До певної міри це пояснюється високим віковим рівнем студентства в перші десятиліття після Другої світової війни – від 16 до 40 років, а також наявність в середовищі викладачів, активних шанувальників театрального мистецтва. Передусім це викладачі літератури – В. М. Боянович, І. Г. Булашенко, М. І. Кенігсберг, П. П. Вербицький, Н. Г. Корж, О. О. Миронов та ін. Завдяки їхнім зусиллям філологи не пропустили появи на сценах Харківських театрів (а їх було аж шість) жодної вистави.

Найчастіше обговорення прем'єр відбувалося в стінах університету. До розмов готувалися ретельно, оскільки актори, за їхніми ж зізнаннями, під час зустрічей хотіли почути більше зауважень і порад, ніж похвали.

На обговорення, як правило, приходив режисер-постановник і виконавці головних ролей, а також художник. Показово, що серед них обов'язково були «зіркові постаті», такі знаменитості, як Д. С. Антонович, І. О. Мар'яненко, Є. В. Бондаренко, В. М. Чистякова, Р. О. Черкашин, О. І. Сердюк і Л. С. Тарабаринів. Особливо «гарячими» були дискусії під час обговорення сценічного втілення п'єс «Безталанна» і «Сава Чалий» І. К. Карпенка-Карого, «Талан» М. П. Старицького, «Украдене щастя» І. Я. Франка, «Ревізор» М. В. Гоголя, «Гроза» О. М. Островського, «Гамлет» В. Шекспіра та ін. Аналіз театральних вистав продовжувалося на практичних заняттях під час аналізу п'єс, які одержали сценічне втілення в харківських театрах.

Цілком закономірно, що все це сприяло виникненню аматорського студентського театру, особливо після прослуховування лекційних курсів з виразного читання та фольклору. Це була досить своєрідна й ефективна форма практичних занять, які вперше широко використовувала професор А. О. Свашенко. Свій курс вона систематично супроводжувала підготовкою та виконанням не лише окремих сцен та діалогів, а й повнометражних вистав за п'єсами українських драматургів. Термін підготовки цих вистав не перевищував одного семестру. Завдяки зусиллям керованих викладачем студентів було здійснено постановки п'єс І. Котляревського («Наталка

Полтавка»), Т. Шевченка («Назар Стодоля»), М. Кропивницького («По ревізії»), М. Старицького («За двома зайцями»), І. Карпенка-Карого («Мартин Боруля»), Лесі Українки («Лісова пісня», «Одержима», «Бояриня») та ін. А. О. Свашенко не обмежувалася організацією вистав. Вона написала чимало методичних розробок, зокрема театралізованих свят – уроків, наприклад, «Хороші гості у мене», які були надруковані у провітянській пресі» [1, с. 109].

Паралельно з навчальним театром А. О. Свашенко, успішно функціонував керований доцентом О. П. Чугуєм фольклорний, вистави якого здійснювалися в зимовий період, що визначався датами нового і старого календаря. Це було сценічне відтворення новорічного обряду – вітально-величального дійства – колядування і шедрування, яке суворо заборонялося в радянські часи [2, с.2].

Показово, що ініціаторами його відродження були студенти-заочники, серед яких більшість складали вчителі з чималим педагогічним стажем і досвідом роботи в школі. Потай підготувавши обряд колядування, вони поставили викладача фольклору перед фактом, змусивши його зробити фахову оцінку їхньої вистави, зарахувавши її як екзаменаційну роботу.

Ініціативу заочників одразу ж підхопили студенти стаціонарного відділення. Кожна група у складі 25 чоловік самостійно, керуючись знаннями, здобутими на лекціях, готувала свою виставу – обряд колядування, який швидко вийшов за межі аудиторії. Його виконання радісно сприймали не тільки працівники ректорату, деканату і кафедр, а й співробітники бібліотеки, бухгалтерії та інших підрозділів університету, навіть підготовчого відділення для іноземців.

Про високий рівень виконавської майстерності студентів свідчить їхній успішний виступ на сцені міського «Будинку актора». Вони були запрошені туди в зв'язку з відсутністю таких вистав навіть у репертуарі студентів Харківської державної академії мистецтв. Необхідно підкреслити, що успішне функціонування курсового навчально-обрядового театру стимулювало появу загальнофакультетського театру «Прозріння». Ініціаторами його появи були знову ж таки студенти, зокрема А. Хлібович та О. Чижов. Вони й здійснили декілька вистав за п'єсами авторів класичної та сучасної драматургії, а також на власні сюжети» [3, с. 2].

Для відкриття театру «Прозріння» студенти взяли п'єсу О. Чугуя «Сибірська дума», показавши її на сцені міського Українського культурного центру «Юність». Вистава настільки сподобалася директорові цього закладу В. М. Тарану, що він запросив студентів до співпраці, пообіцявши фінансову підтримку, зокрема оплату посади керівника драмколективу. Відтоді театр «Прозріння» набув статусу міського,

в якому могли брати участь також студенти інших вищих навчальних закладів.

Серед успішних вистав, здійснених за п'єсами О. Чугуя, слід назвати «Замах на Чорта», «Велике пророцтво» [4, с. 2] та «Зрадливу долю» [5, с. 2]. Особливо ретельно готувалися до постановки останньої, адже вона присвячена засновникові рідного університету – В. Н. Каразіну та 200-річчю відкриття Альма Матер. Про якість цієї вистави, її роль і значення у виховному процесі написано чимало схвальних відгуків. Згадаємо лише один, який належить О. І. Вовк, авторці монографії «Постать Василя Каразіна в історіографії», яка назвала постановку «яскравою подією університетського життя» [6, с. 208].

Студенти російського відділення філологічного факультету також мали свій аматорський драмколектив. Ним були здійснені вистави за п'єсами О. С. Пушкіна, О. С. Грибоєдова, О. М. Островського, А. П. Чехова та ін. Особливим успіхом у глядача користувався створений за ініціативою Л. Осмоловського та В. Свірського «Студентський естрадний театр», актори якого виступали не лише на сцені університету, а й за його межами, навіть на телестудії [7, с. 138].

Нерідко аматорські драмгуртки українського і російського відділень об'єднували свої зусилля для вирішення творчих завдань. Так було, наприклад, при колективному перегляді та обговоренні вистав, здійснених у театрах міста, у тому числі й фільмів, знятих за мотивами художніх творів О. П. Довженка («Поєма про море») та М. О. Шолохова («Тихий Дон»).

Не менш результативно виявилася ця співпраця під час створення першого університетського кінофільму, літературною основою якого послужила п'єса Б. Л. Горбатова «Юність батьків». Ініціатором цього проекту був студент-заочник українського відділення, помічник головного режисера Харківського театру імені Т. Шевченка – В. Зеленецький, який зумів залучити до зняття фільму аматорів театрального мистецтва з усіх факультетів Альма Матер.

Показово, що навіть після залишення університету в зв'язку з виходом на пенсію найактивіших організаторів аматорських драмгуртків – А. О. Свашенко та О. П. Чугуя, захоплення студентів філологічного факультету театральним мистецтвом не згасло, значною мірою завдяки зусиллям заступника декана, відповідального за естетичне виховання молоді – І. Р. Мурадової. Так, у другому десятиріччі ХХІ ст. ними були здійснені постановки за п'єсами І. Карпенка-Карого («Безталанна»), Ж.-Б. Мольєра («Кумедні маніриці») та Л. Філатова («Сказка про Федота-стрельця, молодого удальца») [8, с. 4].

Продовжується також традиція виконання рідняного «Вертепу» та вітально-величального обряду колядування. Естрадний театр «КВК» («Клуб веселих і кмітливих») задовольняє

потреби тих, хто полюбляє гумор і сатиру. Студенти-філологи є активними і постійними учасниками загальноуніверситетських аматорських колективів – музичного, хорового та хореографічного, як невід’ємної складової театрального мистецтва.

Справедливості ради зауважимо, що аматорські театральні гуртки періодично виникають і функціонують також на інших факультетах, зокрема на історичному та факультеті іноземних мов. Очолюють їх, як правило, викладачі-ентузіасти або актори харківських театрів. У зазначений період найактивнішими у цій співпраці були актори Театру імені Т. Шевченка Л. Биков та Л. Попова.

Варто також наголосити, що тривале й ґрунтовне освоєння таємниць мистецтва Мельпомени в період навчання на філологічному факультеті Каразінського університету стимулювало перехід багатьох його випускників на ниву театральної діяльності. Серед таких передусім назвемо Ю. Станішевського, який очолив київську «Академію танцю» [9] та В. Савченка, який обіймав посаду головного режисера спочатку Івано-Франківського, а потім Кропивницького музично-драматичного театрів [10].

Усю свою трудову діяльність по закінченню університету пов’язали з мистецтвом Мельпомени організатори першого студентського естрадного театру Л. Осмолівський та В. Свірський. Великої популярності набув створений випускницею цього ж вищого навчального закладу С. Олешко театр-студія «Арабески» (первісна назва «Перехрестя»), особливо його новаторські

вистави за творами І. Котляревського («Енеїда»), Г. Сковороди («Байки Харківські»), М. Хвильового («Шлях до загірної комуни») [1, с. 112–113].

Саме постійним захопленням сценічним мистецтвом, а також досвідом, здобутим участю в аматорських колективах, необхідно пояснювати те, що авторами рецензій на вистави та досліджень про драматургію і театр найчастіше були і є випускники Каразінського університету, зокрема І. Михайлин, якому належить монографія «Жанр трагедії в українській радянській драматургії» [11] та А. Новиков, який оприлюднив кілька розвідок про українську драматургію і театр від найдавніших часів до початку ХХ ст. [12].

Що ж до виготовлення літературної основи для театрів та безпосередньої співпраці з ними, то цю традицію також підтримало чимало випускників Харківського університету, зокрема Н. Л. Забіла, О. Ф. Коломієць, Р. Ф. Полонський, А. З. Житницький, І. М. Перепеляк, Л. В. Тома та інші.

Отже, роль театру в процесі підготовки викладачів мови та літератури в зазначений період (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) була постійною та різноманітною. Не зникла вона і в наступні роки. Однак реформа середньої школи вимагає ще інтенсивнішого використання елементів театрального мистецтва в навчально-виховному процесі. У зв’язку з цим цілком доцільним є включення в навчальний план філологічного факультету спецкурсу «Основи театрального мистецтва», а в університеті – відкриття студентського театру.

Література

1. Чугуй Т. Аматорський театр як одна із форм діяльності «Просвіт» Харківщини / Т. Чугуй // Історична пам’ять: наук. зб. – Полтава, 2006. – № 2. – С. 105–115.
2. Томко М. Проректор і колядки / М. Томко // Харківський університет. – 1995. – 19 січня. – С. 2.
3. Зайцев С. Народження театру / С. Зайцев // Харківський університет. – 2001. – 5 червня. – С. 2.
4. Горбачова О. Велике пророцтво / О. Горбачова // Харківський університет. – 2003. – 18 лютого. – С. 2.
5. Куриленко І. «Зрадлива доля» на університетській сцені / І. Куриленко // Харківський університет. – 2005. – 29 листопада. – С. 2.
6. Вовк О. І. Постаць Василя Каразіна в історіографії / О. І. Вовк. – Х.: Б. в., 2016. – 326 с.
7. Свірський В. Б. Снимите шляпу, господа, перед вами – история! / В. Б. Свірський. – Х.: Б. в., – 244 с.
8. Денисенко В., Притула Є. Творчий вулик університету / В. Денисенко, Є. Притула // Харківський університет. – 2010. – 29 січня. – С. 4.
9. Станішевський Ю. О. Балетний театр України / Ю. О. Станішевський. – К.: Муз. Україна, 2003 – 440 с.
10. Савченко В. З. Фрески пам’яті: трилогія-есеї. – Кн. 1: Світло крізь ляду / В. З. Савченко. – Житомир: Вид-во Волинь; ПП Рута, 2006. – 380 с.
11. Михайлин І. Л. Жанр трагедії в українській радянській драматургії / І. Л. Михайлин. – Х.: Вища школа, 1989. – 152 с.
12. Новиков А. О. Українська драматургія й театр від найдавніших часів до початку ХХ ст. / А. О. Новиков. – Х.: Сага, 2011. – 408 с.

References

1. Chuhui T. Amatorskyi teatr yak odna iz form diialnosti «Prosvit» Kharkivshchyny / T. Chuhui // Istorychna pamiat: nauk. zb. – Poltava, 2006. – № 2. – S. 105–115.
2. Tomko M. Prorektor i kolyadky / M. Tomko // Kharkivskyi universytet. – 1995. – 19 sichnia. – S. 2.
3. Zaitsev S. Narodzhennia teatru / S. Zaitsev // Kharkivskyi universytet. – 2001. – 5 chervnia. – S. 2.
4. Horbachova O. Velyke prorotstvo / O. Horbachova // Kharkivskyi universytet. – 2003. – 18 liutoho. – S. 2.
5. Kurylenko I. «Zradlyva dolia» na universytetskii stseni / I. Kurylenko // Kharkivskyi universytet. – 2005. – 29 lystopada. – S. 2.
6. Vovk O. I. Postat Vasylia Karazina v istoriohrafii / O. I. Vovk. – Kh.: B. v., 2016. – 326 s.
7. Svirskij V. B. Snimite shljapu, gospoda, pered vami – istorija! / V. B. Svirskij. – H.: B. v., – 244 s.
8. Denysenko V., Prytula Ye. Tvorchy vulyk universytetu / V. Denysenko, Ye. Prytula // Kharkivskyi universytet. – 2010. – 29 sichnia. – S. 4.
9. Stanishevskiy Yu. O. Baletnyi teatr Ukrainy / Yu. O. Stanishevskiy. – K.: Muz. Ukraina, 2003 – 440 s.
10. Savchenko V. Z. Fresky pamiaty: trylohiia-esei. – Kn. 1: Svitlo kriz liadu / V. Z. Savchenko. – Zhytomyr: Vyd-vo Volyn; PP Ruta, 2006. – 380 s.
11. Mykhailyn I. L. Zhanr trahedii v ukrainskii radianskii dramaturhii / I. L. Mykhailyn. – Kh.: Vyshcha shkola, 1989. – 152 s.
12. Novykov A. O. Ukrainska dramaturhiia y teatr vid naidavnishykh chasiv do pochatku KhKh st. / A. O. Novykov. – Kh.: Saha, 2011. – 408 s.

Чугуй Олексій Прокопович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії української літератури, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна); e-mail: chuhuj-taras@ukr.net; orcid.org/0000-0001-8051-8499

Чугуй Алексей Прокофьевич, кандидат филологических наук, доцент кафедры истории украинской литературы, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина (площадь Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина); e-mail: chuhuj-taras@ukr.net; orcid.org/0000-0001-8051-8499

Chuguj Oleksij Prokopovych, Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of the History of Ukrainian Literature, V. N. Karazin Kharkiv National University (Svobody Sq., 4, Kharkiv, 61022, Ukraine); e-mail: chuhuj-taras@ukr.net; orcid.org/0000-0001-8051-8499

Чугуй Тарас Олексійович, кандидат історичних наук, директор Центру українських студій імені Д. І. Багалія, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна); e-mail: chuhuj-taras@ukr.net; orcid.org/0000-0002-4679-8543

Чугуй Тарас Алексеевич, кандидат исторических наук, директор Центра украинских студий имени Д. И. Багаля, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина (площадь Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина); e-mail: chuhuj-taras@ukr.net; orcid.org/0000-0002-4679-8543

Chuguj Taras Oleksiiovych, Candidate of History, director of Bahalij Ukrainian Studies Center, V. N. Karazin Kharkiv National University (Svobody Sq., 4, Kharkiv, 61022, Ukraine); e-mail: chuhuj-taras@ukr.net; orcid.org/0000-0002-4679-8543